

Semmelweis Egyetem

IV. MENTÁLIS EGÉSZSÉGTUDOMÁNYOK DOKTORI ISKOLA

IV/3. Doktori program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése

Komplex vizsga

1. Elméleti rész

1/A Főtárgy: A lelki egészség és jóllét szociológiai és pszichológiai háttere

Kérjük, hogy a jelölt mutassa be kutatási témáját az alábbi témakörökből kihúzott egy témához kapcsolódóan max. 10-12 percben! Kérjük, először vázlatyszerűen térjen ki néhány fontos általános kérdéskörre a kihúzott témakör kapcsán (milyen altémák, elméleti koncepciók, empirikus összefüggések stb. lehetnek relevánsak a tágabb kontextus felvázolásában), majd fókuszáljon arra, hogy a kutatási téma hogyan integrálható e tágabb kontextusba!

A beszámoló után, kérjük, válaszoljon a Bizottság által feltett kérdésekre, dilemmákra!

Témakörök:

- Egészség és jóllét
- A társadalom
- Az emberi kapcsolatok
- Életúti fejlődés
- Rendszerszemlélet és reziliencia-szemlélet

A felkészülést segítő kötelező tárgyak:

Szociológia és mentálhigiéné I.

Szociológia és mentálhigiéné II.

Szociológia és mentálhigiéné III.

Ajánlott szakirodalom a felkészüléshez:

Albert, F., Dávid, B. (2016). A magyarországi kapcsolathálózati struktúrák jellemzői 2015-ben, Socio.hu 2016/3, http://socio.hu/uploads/files/2016_3/albert_david.pdf

Albert, F., Dávid, B., Gerő, M., Hajdu, G. (2017). Kapcsolathálózati tipológia és társadalmi integráció. In: Kovách, I. (szerk.) Társadalmi integráció: Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. Budapest, Magyarország, Szeged, Magyarország : Belvedere Meridionale, MTA TK Szociológiai Intézet. 307-329.

Albert, F., Dávid, B., Tóth, G. (2020). Hány barátja van Önnek? A barátok számának alakulása három évtized alatt (1986–2018), Socio.hu 2020/3, <https://socio.hu/index.php/so/article/download/826/830/>

Baltes, P. B., Lindenberger, U., Staduinger, U.M. (2006). Life Span Theory in developmental psychology. In: Damon, W., Lerner, R. M. (Eds.) Handbook of Child Psychology, 6th Ed. Vol 1. Theoretical Models of Human Development. 569-664. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/51312123/handbook_of_child_psychology.pdf?1484202215=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3Dhandbook_of_child_psychology_vol1_Theore.pdf&Expires=1614006218&Signature=Lcp0-zNPjPMr8NSQwLSMIw96Bbk0mLDb7Wxa2cFw5un7Sku5v3FP1yGqlxUACWx10DXZ0Ag~V~waVuDx1HK6RXXKamCzNV6LdAwS3YP5w4k9N0y~dmEOcviwzG0j7-3eTdn7UfYUwqsPEecApU8y11TMV86~NIJKer5qSh0dBqPAEjpOnijhs2oSuCMFNtcl8PvgfixDo-fQPOUCm-qwfz~D3NL~0LhkXwDEH3Zcs70i6vnwHZWBZvDmD4Ubjzej6M-1ZxM7WVfqLQtQMe0J~BoOcKyrd8JoOGT6DNWRlo-wOae1NGOlax1quhc277a11DxZCT-XXindJPLG2u-Xpw_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA#page=685

Barabási, A. L. (2003). Behálózva. A hálózatok új tudománya. Magyar Könyvklub, Budapest.

Beck, U.: Túl renden és osztályon? – Társadalmiegyenlőtlenségek, társadalmi individualizációs folyamatok és az új társadalmialakulatok, identitások keletkezése. In: Angelusz et al (szerk): Társadalmi rétegződés olvasókönyv. 370-395.

Letölthető: https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/7378/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olasokonyv_szerk_Gecser_Ot_to.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Bian, Y., Zhang, L., Gao, Y. (2019). Social bonding and subjective wellbeing: findings from the 2017 ISSP Module. International Journal of Sociology, 50(1): 26–47. doi:10.1080/00207659.2019.1701320

Bourdieu, P. (2010). Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz et al (szerk): Társadalmi rétegződés olvasókönyv. 156-165.

Letölthető: https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/7378/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olasokonyv_szerk_Gecser_Ot_to.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Bronfenbrenner, U., Morris, P. A. (2006). The Bioecological Model of Human Development. In: Lerner, R. M., Damon, W. (Eds.) Handbook of child psychology: Theoretical models of human development. John Wiley & Sons Inc. 793-828. <https://www.childhelp.org/wp-content/uploads/2015/07/Bronfenbrenner-U.-and-P.-Morris-2006-The-Bioecological-Model-of-Human-Development.pdf>

Csecsemőhalálozás. KSH. STATISZTIKAI TÜKÖR 2019. febr.22. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/csecsemohalalozas.pdf>

Csermely, P. (2005). A rejtett hálózatok ereje. Mi segíti a világ stabilitását? Vince kiadó, Budapest.

Csizmadia, Z. (2004). Társadalmi kapcsolatok – struktúra – rétegződés: a szerkezet és az egyenlőtlenség kérdése a társadalmi tőkeelméletekben. In: Költő-Jelek 2003. (szerk.): Németh, D. – Szabari, V. Budapest: ELTE Szociológiai Doktori Iskola Évkönyve. 119–145.

<http://www.tarsadalomkutas.hu/kkk.php?TPUBL-A-786/kotojelek2003/TPUBL-A-786.pdf>

Danis, I., Kalmár, M. (2020). Modern alkalmazott fejlődésméletek – Fejlődési modellek és nézőpontok a minőségi gyakorlati munka háttérében. In: Danis, I., Németh, T., Prónay, B., Góczán-Szabó, I., Hédervári-Heller, É. (Szerk.) A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata I. Fejlődésméletek és empirikus eredmények. Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest. 46–81. (adaptálva a felnőttkori fejlődésre is) https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf

Danis, I., Kalmár, M. (2020). A fejlődési pszichopatológia alapjai – Kockázati és védőtényezők, sérülékenység és reziliencia a kora gyermekkorban. In: Danis, I., Németh, T., Prónay, B., Góczán-Szabó, I., Hédervári-Heller, É. (Szerk.) A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata I. Fejlődésméletek és empirikus eredmények. Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest. 108–136. (adaptálva a felnőttkori fejlődésre is) https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf

Davies, S. C., Winpenny, E., Ball, S., Fowler, T., Rubin, J., Nolte, E. (2014). For debate: a new wave in public health improvement. The Lancet Volume 384, Issue 9957 1889 –1895. [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(13\)62341-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(13)62341-7/fulltext)

Dávid, B. (2010). Társas kapcsolatok – a kirekesztődés dimenziói. In: Kóczé, Angéla (szerk.) Nehéz sorsú asszonyok feketén fehéren: Roma nők munkaerő-piaci és megélhetési lehetőségei két kistérségben : Kutatási beszámoló. Budapest, Magyarország : MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet (MTA ENKI) 95-112.

Elder, G. H., Jr., Shanahan, M. J. (2006). The life course and human development. In: Damon, W., Lerner, R. M. (Eds. in Chief) & Lerner, R. M. (Vol. Ed.), Handbook of child psychology: Vol. 1. Theoretical models of human development (6th ed.). Hoboken, NJ: Wiley. 665-715.

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/51312123/handbook_of_child_psychology.pdf?1484202215=&response-content-disposition=inline%3Bfilename%3Dhandbook_of_child_psychology_vol1_Theore.pdf&Expires=1614006218&Signature=Lcp0-zNPjPMr8NSQwLSMfW96Bbk0mILDb7Wxa2cFw5un7Sku5v3FP1yGqlxUACWx10DXZ0Ag~V~waVuDx1HK6RXXKamCzNV6LdAwS3YP5w4k9N0y~dmEOcviwzGoi7-3cTdn7UfYUwqsPEecApU8y11TMV86~NIJKer5qSh0dBqPAEjpOnijhs2oSuCMFNtcl8PvgfixDo-fQPOUCm-qwfz~D3NL~0LhkXwDEH3Zcs70i6vvnwHZWBZvDmD4Ubjzej6M~1ZxM7WVfLQtQM0J~BoOcKyrd8JoOGT6DNWRlo~wOae1NGOlaxlquhc277a1DxZCT-XXindJPLG2u-Xpw_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA#page=685

Friedman, B. D., Allen, K. N. (2011). Systems Theory. In: Brandell, J. R. (ed.) Theory & Practice in Clinical Social Work. SAGE. 3-20.

https://www.researchgate.net/profile/Bruce_Friedman3/publication/266615989_Systems_Theory/links/543575fd0cf2643ab9866838/Systems-Theory.pdf

Granovetter, M. (2010). A gyenge kötések ereje: A hálózatelmélet felülvizsgálata. In: Angelusz et al (szerk): Társadalmi rétegződés olvasókönyv. 315-330.

Letölthető: https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/7378/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olasokonyv_szerk_Gecser_Ot_to.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hammond, D. (2003). The Science of Synthesis. Exploring the Social Implications of General Systems Theory. University Press of Colorado. (kiemelten Bertalanffy: 103-142.)

<https://pdfs.semanticscholar.org/8811/4dd1797e1a2111d841b752f83637a78ea5b5.pdf>

Hámori, E. (2015). A kötődésmélet perspektívái - A klasszikusoktól napjainkig. Animula, Budapest.

Harcsa, I., Monostori, J. (2017). A háztartás- és családszerkezeti változások hosszú távú trendjei Magyarországon európai kontextusban: teóriák, tévképzetek, tények. Demográfia, 60(4), 299-332. <https://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografia/article/view/2722/2608>

Harcsa, I., Monostori, J. (2018). A háztartásszerkezet és az iskolai végzettség összefüggései. In: Kolosi Tamás - Tóth István György (szerk.): Társadalmi Riport 2018. https://tarki.hu/sites/default/files/trip2018/109-124_Harcsa_Monostori_hszerk_iskeveg.pdf

Karantzas, G. C., Simpson, J. A., McCabe, M. P. (Eds.) (2017). Special Issue: Relationships and stress. Current Opinion in Psychology, 13. <https://www.sciencedirect.com/journal/current-opinion-in-psychology/vol/13>

- Kasser, T. (2011) Cultural values and the well-being of future generations: A cross-national study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42, 206-215. https://selfdeterminationtheory.org/wp-content/uploads/2014/04/2011_Kasser_JCCP.pdf
- Kawachi, I., Kennedy, B. P. (1997). Socioeconomic Determinants of Health: Health and Social Cohesion: Why Care about Income Inequality? *BMJ*: Vol. 314, No. 7086 (Apr. 5, 1997), pp. 1037-1040 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2126438/pdf/9112854.pdf>
- Keller, T. (2009) Magyarország helye a világ értéktérképén. Társ. Budapest. https://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_wvs_keller.pdf
- Kmetty, Z., Koltai J. (2015). Kapcsolathálózatok mérése – elméleti és gyakorlati dilemmák, lehetőségek. *Socio.hu* 2015/4, 34-49. https://socio.hu/uploads/files/2015_4/kmetty.pdf
- Lackó, M. (2010). A magyarországi rossz egészségi állapot lehetséges magyarázó tényezői. Összehasonlító makroelemzés magyar és osztrák adatok alapján, 1960–2004. *Közgazdasági Szemle*, LVII. évf., 2010. szeptember (753–778. o.) <https://mek.oszk.hu/10400/10434/10434.pdf>
- Lai, C-H, Lin, S. H. (2017) Systems Theory. In: Scott, C. R., Lewis, L. (Eds). *The International Encyclopedia of Organizational Communication*. John Wiley & Sons, Inc. https://www.researchgate.net/profile/Chih-Hui-Lai/publication/316283969_Systems_theory/links/58f9943d0f7e9ba3ba4c744b/Systems-theory.pdf
- Larson, J. S. (1999). The Conceptualization of health. *Medical Care Research and Review*, 56(2), 123–136. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.827.8432&rep=rep1&type=pdf>
- A Magyar Pszichológiai Szemle folyóirat tematikus száma a Kötődésről: <https://akademiai.com/toc/0016/72/1>
- Martela, F., Sheldon, K. M. (2019) Clarifying the concept of well-being: Psychological need-satisfaction as the common core connecting eudaimonic and subjective well-being. *Review of General Psychology*, 23(4) 458-474. https://selfdeterminationtheory.org/wp-content/uploads/2014/04/2019_MartelaSheldon_ClarifyingTheConcept.pdf
- Masten, A. S. (2018). Resilience theory and research on children and families: Past, present, and promise. *Journal of Family Theory & Review*, 10(2018 March): 12-31. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/jftr.12255>
- Murinkó, L. (2014). A nemi szerepekkel és a családdal kapcsolatos attitűdök európai kitekintésben: értékek és gyermekgondozás. *Szociológiai Szemle* 24(1): 67–101. http://szociologia.hu/dynamic/murinko_67_101old.pdf
- Orosz, É., Kollányi, Zs. (2019). Health status, health inequalities in international comparison, In: Tóth, István György (szerk.) *Hungarian Social Report 2019*, Társ. Társadalomkutatási Intézet Zrt. pp. 237-257. https://www.tarki.hu/sites/default/files/2019-02/237_257_Orosz-Kollanyi.pdf
- Pickett, K. E., Wilkinson, R. G. (2015). Income inequality and health: a causal review. *Soc Sci Med*. 2015 Mar;128:316-326. doi: 10.1016/j.socscimed.2014.12.031. Epub 2014 Dec 30. PMID: 25577953. https://www.researchgate.net/publication/271330328_Income_Inequality_and_Health_A_Causal_Review
- Rosa, E. M., Tudge, J. (2013) Urie Bronfenbrenner's Theory of Human Development: Its Evolution From Ecology to Bioecology. *Journal of Family Theory and Review*, 5(4): 243–258. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/jftr.12022>
- Ryan, R. M., Deci, E. L. (2019) In A. J. Elliot (Ed.), *Brick by brick: The origins, development, and future of self-determination theory*. , 6 (pp. 111-156) Cambridge, MA.: Elsevier Inc.. doi: 10.1016/bs.adms.2019.01.001 https://selfdeterminationtheory.org/wp-content/uploads/2019/06/2019_RyanDeci_BrickByBrick_PrePrint.pdf
- Schadt, M., Potó, Zs. (2014). A strukturális változások hatása a nők társadalmi szerepeire és a családszerkezet átalakulására In: Spéder Zsolt (szerk.): *A család vonzásában - Tanulmányok Pongrácz Tiborné tiszteletére*. <http://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografuskonyvtar/article/view/2614>
- Sik, E. (2006). Tőke-e a kapcsolati tőke, s ha igen, mennyiben nem? *Szociológiai Szemle*, 16(2): 72–95. [http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/esemeny.nsf/0/6dc08e6b4aa3e1e9c1257444006bcae0/\\$FILE/S%C3%ADk%20Endre%20T%C5%91ke-%20a%20kapcsolati%20%C5%91ke.%20%C3%A9s%20ha%20igen.%20mennyiben%20nem.pdf](http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/esemeny.nsf/0/6dc08e6b4aa3e1e9c1257444006bcae0/$FILE/S%C3%ADk%20Endre%20T%C5%91ke-%20a%20kapcsolati%20%C5%91ke.%20%C3%A9s%20ha%20igen.%20mennyiben%20nem.pdf)
- Vaskovics, L. (2014). Családszerkezeti átalakulások európai kitekintésben. *Szociológiai Szemle*, 24(1): 5–39. https://szociologia.hu/dynamic/vaskovics_5_39old.pdf
- Szabó, D. F. (2017). A reziliencia értelmezésének lehetőségei: Kihívások és nehézségek. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 72, 2, 247–262. <https://akjournals.com/view/journals/0016/72/2/article-p247.xml>
- Szokolcsy, Á., V. Komlósi, A. (2015) A „reziliencia-gondolkodás” felemelkedése – ökológiai és pszichológiai megközelítések. *Alkalmazott Pszichológia*, 15(1):11-26. http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/15208/1/AP_2015_1_Szokolcsy_V_Komlosi.pdf
- Takács, K. (2011). Társadalmi kapcsolathálózatok elemzése. 1-18., 81-94., 133-147. In: https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/7380/0010_2A_08_Kapcsolathalo_elemzes_szerk_Takacs_Karoly.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Uskul, A. K. Oishi, S. (Eds.) (2020). Special Issue: Socio-Ecological Psychology. *Current Opinion in Psychology*, 32. <https://www.sciencedirect.com/journal/current-opinion-in-psychology/vol/32>
- Vitrai, J. (2011). Az egészség és az egészségesenlétlenség egyéni és közösségi befolyásoló tényezői. Doktori értekezés. Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola. http://doktoriiskola.etk.pte.hu/public/upload/files/Doktoriiskola/Tezisfuzetek/Ertekezes_VitraiJozsef.pdf
- Zonda, T., Bozsonyi, K., Moksony, F. (szerk.) (2019). *Az öngyilkosság szociológiája*. L' Harmattan, Budapest.

1/B Melléktárgy

Előkészítés: Szakirodalom kutatást követően téma-és irodalomjegyzék benyújtása a doktori program vezetőjénél. **Határidők:**

- A komplex vizsgára jelentkezés időpontjáig benyújtandó: a melléktárgy címe, amely a kutatási téma szűkebb elméleti háttérét foglalja össze.
- A komplex vizsga kijelölt dátuma előtt egy hónappal benyújtandó: a kutatási téma elméleti háttérének 5-8 altémája, a feldolgozott szakirodalmak feltüntetésével együtt. A bizottság tagjai ezekből egyet választanak ki a vizsgán.

Vizsga: Kérjük, hogy a releváns irodalmak feldolgozása alapján ismertesse a kutatási témájának egyik fontos altémáját max. 10-12 percben! A beszámoló után, kérjük, válaszoljon a Bizottság által feltett kérdésekre, dilemmákra!

2. A kutatás bemutatása („Disszertációs rész”)

Kérjük, hogy a jelölt – az alábbi szerkezetet követve – mutassa be empirikus kutatását max. 15 percben! Az előadás után, kérjük, válaszoljon a Bizottság által feltett kérdésekre, dilemmákra!

- Elméleti háttér
- Kutatási kérdések/hipotézisek
- A kutatás egyedisége/hozzáadott értéke
- Módszertan
- Eredmények (jelenlegi és várható)
- A kutatás erősségei és korlátai - módszertani reflexiók, a kutatás kritikai elemzése
- A kutatás társadalmi jelentősége
- A disszemináció várható módjai; a disszertáció elkészítésének és az eredmények publikálásának tervezett ütemezése

A felkészülést segítő kötelező tárgyak

Társadalomtudományi kutatási módszerek

Statisztikai módszerek a társadalomtudományi kutatásokban

Ajánlott módszertani irodalom a felkészüléshez:

Babbie, E. (2020). A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest

Kumar, R. (2015). Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners. 4th Ed. SAGE.

<http://dl.n.jaipuria.ac.in:8080/jspui/bitstream/123456789/5070/1/Research%20Methodology%20A%20Step-by-Step%20Guide%20for%20Beginners%20by%20Ranjit%20Kumar.pdf>

Ligeti, Gy., Héra, G. (2014). Módszertan. Osiris Kiadó, Budapest

Szokolszky, Á. (2020). A pszichológiai kutatás módszertana. Osiris Kiadó, Budapest

Székelyi, M., Barna, I. (2008). Túlélőkészlet az SPSS-hez. Typotex Kiadó, Budapest

Vargha, A. (2015). Matematikai statisztika. Pólya Kiadó, Budapest

Vargha, A. (2019). Többváltozós statisztika dióhéjban: Változó-orientált módszerek. Pólya Kiadó, Budapest